

Klasycyzm jako ponadczasowy prąd artystyczno-ideowy

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Anna Nasiłowska, *Klasycyzm*, [w:] *Słownik literatury XX wieku*, red. A. Brodzka i in, Wrocław 1995, s. 457.
- Źródło: Anna Nasiłowska, *Klasycyzm*, [w:] *Słownik literatury XX wieku*, red. A. Brodzka i in, Wrocław 1995, s. 458.
- Źródło: Anna Nasiłowska, *Klasycyzm*, [w:] *Słownik literatury XX wieku*, red. A. Brodzka i in, Wrocław 1995, s. 458–459.
- Źródło: Czesław Miłosz, *Ars poetica?*, [w:] tegoż, *Wiersze*, t. 2, Kraków 1987, s. 174–175.
- Źródło: Zbigniew Herbert, *Dlaczego klasycy*, [w:] tegoż, *Wybór poezji*, oprac. M. Mikołajczak, Wrocław 2018, s. 329–331.
- Źródło: Zbigniew Herbert, *Do Marka Aurelego*, [w:] tegoż, *Wybór poezji*, oprac. M. Mikołajczak, Wrocław 2018, s. 39–40.

- Źródło: Zbigniew Herbert, *Potęga smaku*, [w:] tegoż, *Wybór poezji*, oprac. M. Mikołajczak, Wrocław 2018, s. 511–513.
- Źródło: Jarosław Marek Rymkiewicz, *Czym jest klasycyzm?*, [w:] Jarosław Marek Rymkiewicz, *Metafizyka*, Warszawa 1963, s. 5–6.
- Źródło: Ryszard Przybylski, *Klasycyzm, czyli prawdziwy koniec Królestwa Polskiego*, Gdańsk 1996, s. 15.
- Źródło: Ryszard Przybylski, *Klasycyzm, czyli prawdziwy koniec Królestwa Polskiego*, Gdańsk 1996, s. 16.
- Źródło: Zbigniew Herbert, *Klasyk*, [w:] tegoż, *Hermes, pies i gwiazda*, Warszawa 1957, s. 145.

Klasycyzm jako ponadczasowy prąd artystyczno-ideowy

Muzy i Poeci

Źródło: Colin, Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0.

Od kiedy uważamy, że piękno i dobro to odrębne wartości?

Rozróżnienie to pojawiło się dopiero w czasach nowożytnych. Dla starożytnych Greków pojęcia te były ze sobą połączone. Odzwierciedlało to określenie *kalokagatia*, pochodzące od słów *kalos kagathos*, co tłumaczy się jako „piękny i dobry”. Jedność tych wartości to charakterystyczna cecha klasycyzmu jako prądu, który pojawiał się w różnych epokach literackich.

Twoje cele

- Dokonasz analizy utworów Czesława Miłosza *Ars poetica?*, Zbigniewa Herberta *Dlaczego klasycy* oraz Jarosława Marka Rymkiewicza *Czym jest klasycyzm?* – poszukując w nich cech typowych dla klasycyzmu jako prądu artystyczno-ideowego.
- Wykażesz, że w wierszach Cz. Miłosza, Z. Herberta i J.M. Rymkiewicza występują nawiązania do kultury antycznej.

- Wyjaśnisz, w jaki sposób forma wierszy Cz. Miłosza, Z. Herberta i J.M. Rymkiewicza wiąże się z ich przynależnością do neoklasycyzmu.
- Scharakteryzujesz głównego bohatera wiersza *Dlaczego klasycy* Z. Herberta.
- Zinterpretujesz tytuł utworu J.M. Rymkiewicza.

Przeczytaj

Definicje klasycyzmu

” Ryszard Przybylski

Klasycyzm, czyli prawdziwy koniec Królestwa Polskiego

Wyrazem *classicus* określano w dawnym Rzymie człowieka, który należał do pierwszej klasy obywateli i miał bardzo wysoki dochód. Kiedy ze sfery administracyjno-majątkowej słowo to przeniesiono do piśmiennictwa, zaczęło ono oznaczać pisarza najwyższego lotu, który w swoim rodzaju stał się doskonały do tego stopnia, że można go było podać jako wzór dla innych. Uważa się, że w takim właśnie znaczeniu użył tego słowa po raz pierwszy [Aulus Geliusz](#) w zbiorze *Noce attyckie* (II w. n.e.) [...]

W nowożytnej Europie przez długi czas słowo »klasyk« oznaczało z jednej strony wzorowego i doskonałego pisarza antycznego, z drugiej zaś pisarza współczesnego, który naśladował wzory starożytne. Na przełomie wieku XVIII i XIX pojawiły się terminy pochodzące od tego wyrazu, takie jak „klasyczność” i „klasycyzm”. Wówczas też przestano je wiązać z naśladowaniem antyku i zaczęto używać jako wyrazów określających pewną postawę [estetyczną](#). Z terminu oceniającego, klasycyzm stał się wówczas terminem systematyzacyjnym [...]

Źródło: Ryszard Przybylski, *Klasycyzm, czyli prawdziwy koniec Królestwa Polskiego*, Gdańsk 1996, s. 15.

Wspomniana zmiana z terminu oceniającego na systematyzacyjny nie oznacza, że pojęcie „klasycyzm” stało się jednoznaczne. W naukowych opracowaniach pojawia się kilka głównych znaczeń tego wyrazu:

Cechy klasycyzmu

Mimo tego, że klasycyzm jest różnie definiowany, wskazuje się na kilka cech charakteryzujących go niezależnie od tego, które z wyjaśnień zostanie przyjęte.

Klasycyzm w różnych epokach

” Ryszard Przybylski

Klasycyzm, czyli prawdziwy koniec Królestwa Polskiego

Słowo „klasycyzm” oznacza określony styl literacki. Ten styl obywatel się czasem bez tematów antycznych, chociaż akurat związki polskiego klasycyzmu doby porzbirowej z antykiem były bardzo silne. [...] [Władysław Tatarkiewicz](#) wylicza cztery zasadnicze cechy tego stylu: harmonię, umiar, równowagę i spokój. Ale nie są to wszystkie cechy przypisywane dzisiaj temu stylowi. Jest on bowiem częścią [antytezy](#), która odzwierciedla głęboko zakorzeniony w świadomości [antynomiczny](#) charakter nowożytnej kultury europejskiej. [...]

Z biegiem lat wykształcił [się] system opozycji, obejmujący różne sfery działalności człowieka: filozofię, estetykę i politykę. Oto ich spis: racjonalizm – [mistycyzm](#), skończoność – nieskończoność, rozum – uczucie, równowaga – niepokój, ład – chaos, tradycjonalizm – nowatorstwo, duch antyku – kult średniowiecza, oziębłość – namiętność, opanowanie – ekspresja, naśladowanie – fantazja, stabilizacja – rewolucja. Po stronie klasycyzmu możemy zatem wynotować: racjonalizm, ideę skończoności, rozum, równowagę, ład, tradycjonalizm, duch antyku, chłód, umiar, naśladowanie natury i stabilizację społeczną.

Z tekstu Ryszarda Przybylskiego wynika, że klasycyzm może być postrzegany jako „nadprąd” – zjawisko występujące w różnych epokach i wyróżniane na zasadzie opozycji np. wobec baroku, romantyzmu czy nurtów awangardowych obecnych w literaturze w XX w. Plastycznym odzwierciedleniem tego procesu jest tzw. sinusoida [Juliana Krzyżanowskiego](#), prezentująca następstwo epok literackich i ukazująca naprzemienne występowanie tendencji klasycznych i nieklasycznych.

Klasycyzm po drugiej wojnie światowej

Doświadczenia II wojny światowej skłoniły część twórców i krytyków do zwrotu ku wartościom wyrażanym przez klasycyzm. Obecnie rozumie się go bardziej jako określenie postawy (wobec świata i sztuki) niż przynależność do określonej grupy. Tym, co wydaje się łączyć autorów określanych jako klasycy, jest:

- opozycja względem poetyki awangardowej,
- szacunek dla tradycji,
- odrzucenie (uznawanej za naiwną) wiary w możliwości poznawcze człowieka,
- krytycyzm wobec bezwarunkowego zaufania intelektowi,
- pamięć o ideale harmonii między pięknem a dobrem, połączona ze świadomością, że to ideał nie do osiągnięcia,
- poezjocentryczność (przewaga stosowania wiersza nad prozą – w tym: wiersza wolnego – nad prozą),
- przedstawianie uniwersalnych problemów człowieka.

Słownik

antyteza

(gr. *antíthesis* – przeciwstawienie) – środek stylistyczny polegający na zestawieniu w jedną całość dwóch znaczeniowo przeciwstawnych elementów

dekadentyzm

(fr. *décadence* – chylenie się ku upadkowi, łac. *decadentia* – schyłek) – tendencja, która ukształtowała się pod koniec XIX wieku, charakteryzująca się

pesymistycznym podejściem do rzeczywistości, przekonaniem o zmierzchu kultury i poszukiwaniem sposobów na zapełnienie odczuwanej pustki. Duży wpływ na rozwój dekadentyzmu miała filozofia Artura Schopenhauera

etyka

(gr. *ethos* – zwyczaj) ogół norm, powinności i zasad moralnych uznawanych za dobre dla danej społeczności; dział filozofii, który zajmuje się badaniem moralności i tworzeniem systemów myślowych będących źródłem zasad moralnych

estetyka

(gr. *aísthēsis* – wrażenie zmysłowe) 1. nauka o pięknie, dział filozofii, którego głównym przedmiotem są wartości artystyczne związane z pięknem; 2. teoria sztuki badająca treść i formę dzieł artystycznych; 3. pot. ładny wygląd czegoś; estetyka otoczenia, estetyczny wygląd; 4. poczucie piękna

horacjanizm

zjawisko literackie polegające na naśladowaniu form, tematów i elementów filozofii typowych dla twórczości Horacego

kalokagatia

(gr. *kalós kai agathós* – piękny i dobry) – funkcjonująca w greckiej filozofii idea zakładająca, że należy dążyć równocześnie do rozwoju duchowego (moralnego) i cielesnego

kolokwializm

(łac. *colloquium* – rozmowa) potocyzm, wyraz lub wyrażenie używane w języku potocznym, nadające wypowiedzi charakter nieoficjalny

mistycyzm

(gr. *mystikós* – tajemny) 1. prąd religijno filozoficzny, występujący w różnych kulturach, uznający możliwość bezpośredniej relacji człowieka z rzeczywistością pozamaterialną (Bogiem, Absolutem), najwyższymi formami poznania są intuicja i objawienie; 2. postawa, stanowisko wyrażające poglądy oparte na uczuciu i intuicji

nietzscheanizm

postawa filozoficzna, obecna też w literaturze, ukształtowana pod wpływem niemieckiego myśliciela Fryderyka Nietzschego, odrzucająca uleganie słabości duchowej i cielesnej (ta pierwsza miałyby objawiać się np. w postaci altruizmu) i propagująca prawo nadczołowieka do nierespektowania zasad moralnych, którymi kierują się zwyczajni ludzie; postrzegany jako przeciwieństwo dekadentyzmu nurtu filozoficzno-literackiego, bazujący na poglądach, który odrzucał pesymizm (i wszelką słabość, którą dostrzegał m.in. w chrześcijańskich zasadach moralnych) i propagował kult nadczołowieka

socrealizm

realizm socjalistyczny, metoda twórcza, istniejąca od 1934 r. w sztuce Związku Sowieckiego, a po II wojnie św. – w innych krajach o ustroju komunistycznym, zakładająca, że dzieło powinno mieć formę realistyczną, natomiast treść z godną z ideami socjalizmu

Audiobook

Polecenie 1

Napisz krótki tekst, w którym wyjaśnisz, co symbolizuje Grecja w wierszu Czesława Miłosza pt. *Przypomnienie*.

Polecenie 2

Wypisz te cechy charakteryzujące klasycyzm, które występują w twórczości wszystkich trzech omawianych poetów: Czesława Miłosza, Zbigniewa Herberta i Jarosława Marka Rymkiewicza.

Źródła: Anna Nasiłowska, *Klasycyzm*, [w:] *Słownik literatury XX wieku*, pod red. A. Brodzkiej i in., Wrocław 1995, s. 457–459.

Czesława Miłosza autoportret przekorny. Rozmowy przeprowadził Aleksander Fiut, Kraków 1988, s. 66–67.

Czesław Miłosz, *Świadectwo poezji. Sześć wykładów o dotkliwościach naszego wieku*, Warszawa 1990, s. 72.

Czesław Miłosz, *Przypomnienie*, [w:] Czesław Miłosz, *Wiersze*, Kraków 1987, t. 1, s. 212–214.

Zbigniew Herbert, *Do Marka Aurelego*, [w:] Z. Herbert, *Wybór poezji*, wstęp i oprac. M. Mikołajczak, Wrocław 2018, s. 39–40.

Jarosław Marek Rymkiewicz, *Czym jest klasycyzm*, [w:] J.M. Rymkiewicz, *Czym jest klasycyzm, Manifesty poetyckie*, Warszawa 1967, s. 166–175.

Słownik

eschatologiczny

eschatologia (gr. *éschatos* – ostateczny, *lógos* – nauka) – obecna w różnych religiach (zwł. chrześcijaństwie) doktryna odnosząca się do ostatecznego przeznaczenia świata i człowieka, przede wszystkim w kontekście śmierci i końca świata

Marek Aureli

Marek Aureliusz (121–180 r. n.e.), cesarz rzymski w latach 161–180, pisarz i filozof wyznający wartości stoickie, autor dzieła zatytułowanego *Do siebie samego* (bardziej znane jest jako *Rozmyślania*)

Henryk Elzenberg

(1887–1967), polski filozof, podejmujący w swoich dziełach głównie problemy etyczne i estetyczne (np. zależność między pięknem a dobrem); Z. Herbert był jego studentem i przyjacielem

wzory archetypiczne

archetyp (gr. *arche* – początek, gr. *typos* – typ) to prawzór, pierwotny wzorzec postaci, postępowania, motywu czy symbolu (pojęcie do badań nad literaturą wprowadził niemiecki uczoney E. Curtius)

Homer

żyjący prwdp. w VIII w. p.n.e. grecki śpiewak i recytator, autor dwóch eposów: *Iliady* oraz *Odysei*

Wergiliusz

żyjący w I w. p.n.e. rzymski epik i poeta, autor *Georgik* (poematu dydaktycznego o tematyce rolniczej), *Bukolik* (zbiornie utworów poświęconych życiu pasterzy) oraz *Eneidy* – eposu, w którym przedstawił dzieje Trojanina Eneasza po jego ucieczce ze zniszczonej ojczyzny; część przygód Eneasza wykazuje podobieństwo z historią Odysa przedstawioną przez Homera (m.in. Eneasza – podobnie jak Odysseusz – trafia do podziemi)

Dante

Dante Alighieri (1265 – 1321), włoski poeta i polityk, autor m.in. *Boskiej komedii*, w której opisał swój pobyt w piekle, po którym oprowadzał go Wergiliusz

Sprawdź się

Teksty do ćwiczeń

” Czesław Miłosz

Ars poetica?

Zawsze tęskniłem do formy bardziej pojemnej,
która nie byłaby zanadto poezją ani zanadto prozą
i pozwoliłaby się porozumieć nie narażając nikogo,
autora ni czytelnika, na męki wyższego rzędu.

W samej istocie poezji jest coś nieprzystojnego:
powstaje z nas rzecz o której nie wiedzieliśmy że w nas jest,
więc mrugamy oczami, jakby wyskoczył z nas tygrys
i stał w świetle, ogonem bijąc się po bokach.

Dlatego słusznie się mówi, że dyktuje poezję [dajmoniom](#),
choć przesadza się utrzymując, że jest na pewno aniołem.
trudno pojąć skąd się bierze ta duma poetów
jeżeli wstyd im nieraz, że widać ich słabość.

Jaki rozumny człowiek zechce być państwem demonów,
które rządzą się w nim jak u siebie, przemawiają mnóstwem języków,
a jakby nie dość im było skraść jego usta i rękę
próbują dla swojej wygody zmienić jego los?

Ponieważ co chorobliwe jest dzisiaj cenione,
ktoś może myśleć, że tylko żartuję

albo, że wynalazłem jeszcze jeden sposób
żeby wychwalać Sztukę z pomocą ironii.

Był czas, kiedy czytano tylko mądre książki
pomagająca znosić ból oraz nieszczęście.
to jednak nie to samo co zaglądać w tysiące
dzieł pochodzących prosto z psychiatrycznej kliniki.

A przecie świat jest inny niż nam się wydaje
i my jesteśmy inni niż w naszym bredzeniu.
Ludzie więc zachowują milczącą uczciwość,
tak zyskując szacunek krewnych i sąsiadów.

Ten pożytek z poezji, że nam przypomina
jak trudno jest pozostać tą samą osobą,
bo dom nasz jest otwarty, we drzwiach nie ma klucza
a niewidzialni goście wchodzą i wychodzą.

Co tutaj opowiadam, poezją, zgoda, nie jest.
Bo wiersze wolno pisać rzadko i niechętnie,
pod nieznośnym przymusem i tylko z nadzieją,
że dobre, nie złe duchy, mają w nas instrument.

Berkeley, 1968

Źródło: Czesław Miłosz, *Ars poetica?*, [w:] tegoż, *Wiersze*, t. 2, Kraków 1987, s. 174–175.

” Zbigniew Herbert

Dlaczego klasycy

[dla A. H.](#)

w księdze czwartej

[Tucydides](#) opowiada dzieje swej nieudanej wyprawy

pośród długich mów wodzów

bitew oblężeń zarazy

gęstej sieci intryg

dyplomatycznych zabiegów

epizod ten jest jak szpilka

w lesie

kolonia ateńska [Amfipolis](#)

wpadła w ręce [Brazydasa](#)

ponieważ Tucydides spóźnił się z odsieczą

zapłacił za to rodzinnemu miastu

dozgonnym wygnaniem

[egzulowie](#) wszystkich czasów

wiedzą jaka to cena

2

generałowie ostatnich wojen

jeśli zdarzy się podobna afera

skomlą na kolanach przed potomnością

zachwalają swoje bohaterstwo

i niewinność

oskarżają podwładnych

zawistnych kolegów

nieprzyjazne wiatry

Tucydydes mówi tylko
że miał siedem okrętów
była zima
i płynął szybko

3
jeśli tematem sztuki
będzie dzbanek rozbity
mała rozbita dusza
z wielkim żalem nad sobą

to co po nas zostanie
będzie jak płacz kochanków
w małym brudnym hotelu
kiedy świtają tapety

Źródło: Zbigniew Herbert, *Dlaczego klasycy*, [w:] tegoż, *Wybór poezji*, oprac. M. Mikołajczak, Wrocław 2018, s. 329–331.

” Jarosław Marek Rymkiewicz

Czym jest klasycyzm?

Czym jest klasycyzm
Niegdyś słuchał
Zgrzytu spróchniałych planet Dyskutował
Z koniem [Platona](#) z psem [Freuda](#) Mówił
Do gwiazdy po imieniu Miał
Sen Jest pawiem w liściastych obłokach
Połyka perłę i serce mu pęka Rano nie
Kochał siebie Nic
Dziwnego Kochał
Tłustą kobietę zwaną [Lucyferem](#) Na
Kolanach prosił o Nic

Nie było mu dane Wyjeżdżał do
Paryża Tam
Zgrzytał zębami Pisał testament Darł
Testament Pisał
Testament Umierał za
Sonet [dystych](#) [jamb](#) [spondej](#) dopełniacz wiersz wolny za
Interpunkcję Aż Nie
Da się zaprzeczyć Był
Poetą
Dziś
Stuka do drzwi Budzi zmarłych Wkłada
Koszulę Budzi zmarłych Nakręca
Zegar Budzi zmarłych Kroi
Chleb Wysyła list Płacze w nocy Budzi
Zmarłych Zmarli
Zwilżają wargi końcem języka Krzy
Czą z głodu On
Karmi ich z ręki Nie wie czy
Jest poetą czy I to
jest właśnie klasycyzm

Źródło: Jarosław Marek Rymkiewicz, *Czym jest klasycyzm?*, [w:] Jarosław Marek Rymkiewicz, *Metafizyka*, Warszawa 1963, s. 5-6.

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Ćwiczenie 4

Wykaż, że w wierszach Czesława Miłosza, Zbigniewa Herberta i Jarosława Marka Rymkiewicza pojawiają się motywy wywodzące się z antyku.

Ćwiczenie 5

W jaki sposób ukształtowanie formalne utworów Czesława Miłosza, Zbigniewa Herberta i Jarosława Marka Rymkiewicza może wskazywać na przynależność przytoczonych wierszy do klasycyzmu? Odpowiedź uzasadnij w liczącym co najmniej 80 słów tekście.

Ćwiczenie 6

Tytuł wiersza Czesława Miłosza nawiązuje do wywodzącej się z antyku tradycji przygotowywania norm tworzenia, zapisywanych w postaci tzw. sztuk pisania (łac. *artes poeticae*). W liczącym co najmniej 80 słów tekście wyjaśnij, dlaczego w tytule utworu pojawia się znak zapytania.

Ćwiczenie 7

Na podstawie wiersza Czesława Miłosza napisz, co jest dla poety źródłem tworzenia. Uzasadnij swoją wypowiedź stosownymi cytataми.

Ćwiczenie 8

Na podstawie utworu Zbigniewa Herberta napisz liczący 400 wyrazów tekst, w którym wyjaśnisz, jaka, według poety, powinna być prawdziwa sztuka.

Ćwiczenie 9

Opisz, jakiej odpowiedzi udzieli J.M. Rymkiewicz na pytanie postawione w tytule wiersza *Czym jest klasycyzm?*

Praca domowa

Napisz wypracowanie (liczące co najmniej 400 słów) na temat: „Dwaj klasycy w dwóch utworach Zbigniewa Herberta. Porównaj tytułowych bohaterów wiersza Dłaczego klasycy oraz krótkiej prozy zatytułowanej *Klasyk*”.

Zbigniew Herbert

” *Klasyk*

Wielkie drewniane ucho zatkane watą i nudziarstwami Cyncerona.
Wielki stylista – mówią wszyscy. Nikt już dzisiaj takich długich
zdań nie pisze. I co za erudycja. W kamieniu nawet umie czytać.
Tylko nigdy nie domyśli się, że żyłki marmuru w termach
Dioklecjana to są pęknięte naczynia krwionośne niewolników
z kamieniołomów.

Źródło: Zbigniew Herbert, *Klasyk*, [w:] tegoż, *Hermes, pies i gwiazda*, Warszawa 1957, s. 145.

Dla nauczyciela

Autor: Anna Grabarczyk

Przedmiot: Język polski

Temat: Klasycyzm jako ponadczasowy prąd artystyczno-ideowy

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

13) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;

14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;

3) rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);

6) rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach;

7) odróżnia dyskusję od sporu i kłótni;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

11) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;

12) wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

IV. Samokształcenie.

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności.

Cele operacyjne. Uczeń:

- zna i wyjaśnia pojęcie klasycyzmu;
- zna historyczne odmiany klasycyzmu;
- wskazuje charakterystyczne cechy klasycyzmu w wybranych wierszach współczesnych poetów;
- dokonuje interpretacji wierszy Cz. Miłosza, Z. Herberta i J.M. Rymkiewicza;
- formułuje argumenty na temat związków kultury antycznej z twórczością współczesnych poetów.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- mapa myśli.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel prosi uczniów, aby zapoznali się z różnymi definicjami klasycyzmu omówionymi w e-materiale w sekcji „Przeczytaj”.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla uczniom temat lekcji. Uczniowie zapoznają się z sekcją „Przeczytaj” i w formie mapy myśli tworzą definicję klasycyzmu.

Faza realizacyjna:

1. Praca w grupach. Nauczyciel dzieli klasę na trzy grupy. Każda grupa opracowuje informacje związane z trzema poetami.

Grupa I

- Czesław Miłosz - uczniowie na podstawie audiobooka wypisują cechy klasycyzmu, występujące w twórczości poety, następnie wskazują je w wierszu *Ars poetica?*

Grupa II

- Zbigniew Herbert - uczniowie na podstawie audiobooka wypisują elementy/cechy klasycyzmu, występujące w twórczości poety, następnie wskazują je w wierszu *Dlaczego klasycy?*

Grupa III

- Jarosław Marek Rymkiewicz - uczniowie na podstawie audiobooka wypisują elementy/cechy klasycyzmu, występujące w twórczości poety, następnie wskazują je w wierszu *Czym jest klasycyzm?*

2. Uczniowie indywidualnie wykonują polecenie 1 z sekcji „Audiobook” oraz ćwiczenia 1-3 z sekcji „Sprawdź się”. Do decyzji nauczyciela - uczniowie w parach mogą również wykonać pozostałe ćwiczenia, jeśli wystarczy czasu na danej jednostce lekcyjnej.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel zadaje pytania podsumowujące:

- Jak współcześni poeci rozumieją związki kultury antycznej ze współczesnością?
- Na czym polega ich dialog z tradycją?
- Czy przywołane w wierszach wydarzenia, postacie mają wyjaśniać problemy współczesności?

Praca domowa:

1. Napisz wypracowanie (liczące co najmniej 400 słów) na temat: „Dwaj klasycy w dwóch utworach Zbigniewa Herberta. Porównaj tytułowych bohaterów wiersza *Dlaczego klasycy* oraz krótkiej prozy zatytułowanej *Klasyk*.”

Zbigniew Herbert

Klasyk

„Wielkie drewniane ucho zatkane watą i nudziarstwami Cyncerona. Wielki stylista

– mówią wszyscy. Nikt już dzisiaj takich długich zdań nie pisze. I co za erudycja. W kamieniu nawet umie czytać. Tylko nigdy nie domyśli się, że żyłki marmuru w termach Dioklecjana to są pęknięte naczynia krwionośne niewolników z kamieniołomów.”

Źródło: Zbigniew Herbert, *Klasyk*, [w:] tegoż, *Hermes, pies i gwiazda*, Warszawa 1957, s. 145.

Materiały pomocnicze:

- Ryszard Przybylski, *Klasycyzm, czyli prawdziwy koniec Królestwa Polskiego*, Gdańsk 1996.
- Anna Nasiłowska, *Klasycyzm*, [w:] *Słownik literatury XX wieku*, pod red. A. Brodzkiej i in., Wrocław 1995.

Wskazówki metodyczne

- Nauczyciel może wykorzystać multimedium we wprowadzeniu do zajęć lub w podsumowaniu lekcji.